

LAŽ, PROKLETA LAŽ, JASENOVAC

Jasenovac – Jadovno 947



Čak 947 imena s jasenovačkoga popisa nalazi se i na nekome od popisa žrtava iz Jadovnoga i Paga. To je više od 1 posto svih žrtava s jasenovačkoga popisa. Možda se nekome može činiti malo, ali uspješnost pretrage kreće se oko 60 posto od provjerenih imena s usporednih lista, a svi rezultati još nisu objavljeni. Sudeći po ovome slučaju, znači kako se može očekivati da je oko polovice imena s različitih popisa žrtava iz nekadašnje Jugoslavije završilo na jasenovačkom popisu

Pišu: M. KOIĆ i NIKOLA BANIĆ

Velebitska paradigma

Najstariji poimenični popis Srba upućenih zbog, kako se navodi, četnikovanja, u logor Gospić je od 12. 7. 1941. [1]. Na popisu se nalazi osam imena sarajevskih četnika, a čak sedam od njih nalazi se na jasenovačkome popisu. Imena i prezimena uglavnom su im ostala ista, uz manje promjene kod nekih. Većina s popisa upućenih u Gospić razlikuje se po godini rođenja od njihovih jasenovačkih

preslika. Primjerice, Mihailo Cuković, rođen 1904., na jasenovačkome je popisu Mihajlo Čuković rođen 1866., iz okolice Ljubinja u istočnoj Hercegovini. Velimir Čuković, rođen 1916., ima svoj jasenovački odraz u liku Velimira Čukovića iz okoline Gackoga, također u istočnoj Hercegovini, ali jasenovački je, prema navedenim podacima, rođen 1927., dok u napomenama piše i 1910. kao alternativna godina rođenja. Miroslav Marušić rođen je 1905. i takve kombinacije imena i prezimena nema na jasenovačkome popisu, ali zato ima Mirko Marušić rođen navodno 1904.* u, kako u Javnoj ustanovi Spomen-područje Jasenovac (JUSP-u) navode, Karanovcu u Općini Petrovo. U stvari, radi se o novome srpskom

nazivu za Bosansko Petrovo Selo na planini Ozren, četničkome uporištu u sjeveroistočnom dijelu Bosne i Hercegovine. Na popisu je Sarajlija Božo Pandurović rođen 1898., a na jasenovačkome je popisu Božo Pandurević, rođen 1900., iz Pačetina kod Trpinja u istočnoj Slavoniji. Slobodan Janković rođen je 1920. i on je s Pandurovićem i ostalima iz Sarajeva upućen u logor Gospić. Na jasenovačkome popisu Slobodan Janković rođen je 1922. i prema navodima u JUSP-u Pandurovićev zemljak iz Bobote kod Trpinje. Jedan od upućenih u Gospić je i Mile Živković rođen 1918., a na jasenovačkome je popisu Mile Živković, a otac mu je Milan, rođen navodno 1915.* iz okolice Velike Kladuše. Kod njega je mjesto smrti Jasenovac* od strane autora popisa označeno kao nepouzdanost, a u napomenama piše Gospić i 1941. godina. Ako je stradao u Gospiću, zašto je stavljen na jasenovački popis? Pitanje je samo retoričko, odgovor je jasan. Treba doseći zadani broj od 100.000, a "revizionisti" ne daju "poštenima" da rade u miru. Zadnji je na popisu upućenih u Gospić Spasoje Tanasilović rođen 1917. Na jasenovačkome popisu nalazi se Spasoje Tanasilović, rođen 1917. iz Gabele kod Čapljine u Hercegovini. Rijetko ime i prezime u kombinaciji s potpunom podudarnosti godine rođenja ne ostavlja mjesta sumnji da se radi o istoj osobi upućenoj u logor Gospić. Prema podacima iz JUSP-a Tanasilović je ubijen 1941.

Iz navedenoga primjera vidi se paradigma pravoga stanja stvari u slučaju logora Gospić tj. Paga i Jadovnoga. Osam četnika, dakle smrtnih neprijatelja Hrvata i svake hrvatske države, upućeni su među prvima u logor u Gospiću. Blizu Gospića nalazi se Jadovno, prema komunističkoj historiografiji ogromno stratište u kojem se dnevno ubija prosječno oko 600 ljudi – pretežno Srba. Logično bi bilo pretpostaviti da će četnici biti promptno likvidirani od "krvožednih" ustaša. Međutim ti smrtni neprijatelji Hrvatske nisu likvidirani u Gospiću, Jadovnome ili Pagu već su internirani u logor Gospić do njegova raspuštanja. Njihova je daljnja sudbina nepoznata. Jesu li oni upućeni u neki drugi logor, primjerice Jasenovac, ili su možda poslani preko Zemuna u Srbiju, nije bitno za ovaj slučaj. Bitna je činjenica koja se vidi u ovome slučaju, da čak niti svi najveći neprijatelji Nezavisne Države Hrvatske nisu smišljeno, sustavno, ekspresno i masovno ubijani.

Kome fale klikeri?

Dana 2. 8. 1941. iz Sarajeva u Gospić upućeno je četrnaest muškaraca: deset Srba i četiri Židova. Devet je Srba optuženo za "četnikovanje", a inženjer Simo Đurković kao komunist. Simo Đurković rodom iz D. Trnave u Semberiji kod Bijeljine uhićen je u Zenici., a 12. 7. 1942. u Beogradu je dao izjavu o svome boravku u logorima Gospić i Jasenovac [2]. Prema njegovoj izjavi, s njime su bila braća četnici Nikola i Đorđe Džakula (Nikola trgovac iz Trnova kod Sarajeva, a Đorđe solunac koloniziran u Bačku). Ostala imena suputnika iz skupine ne navodi. Braća Džakula kasnije će prilikom (re)konstrukcije te liste postati braća Pikula. U Gospić je skupina stigla putničkim vlakom 4. 8. 1941., u logoru su bili 15 dana i onda su vlakom u kojem je, prema Đurkovićevoj procjeni, bilo oko tisuću Srba, upućeni, prvo, u Jastrebarsko, pa u Jasenovac. Od 14 imena s liste upućenih u Gospić, čak 10 ih se nalazi na jasenovačkome popisu. Simo Đurković nije na popisu, ali jedan Simo Đurković navodi se na jasenovačkome popisu kao otac Milovana i Dujka rodom iz već prije spomenutoga Bosanskog Petrova Sela. Na jasenovačkome popisu nalaze se Đorđe Pi-



Zajedno u Jadovno - Boris Tadić i Vesna Pusić

kula rođen 1892. i Nikola Pikula rođen 1905., obojica iz Gackoga u istočnoj Hercegovini. Kod obojice je kao ime oca navedeno Panto, ali kod Đorđa je to označeno kao diskutabilno. U stvari sve je u ovome slučaju diskutabilno jer se prezime braće s liste u ovom slučaju razlikuje od onoga navedenog od strane svjedoka događaja. Prema listi na putu za Gospić bila su i braća Čosović. Damjen rođen 1907. i Neđo rođen 1908. Prema jasenovačkome popisu, Damjan Čosović rođen je 1909., a Neđo 1912. Obojica iz Trnova i obojica stradali u Jasenovcu iste 1941. godine kad su upućeni u logor. Godine su im pripisane olako, vjerojatno je slično i s ostalim podacima. Gospićki internirac Vojislav Granić rođen je 1896., a prema jasenovačkome popisu ne baš bliske 1910. u Trnovu, navodno je stradao u Jasenovcu, ali ne zna se godina smrti. Zanimljivo je da je podatke o četniku Graniću prikupio tzv. Subnor, tj. organizacija bivših komunističkih partizana, braća po oružju iz tzv. Dobrovoljačke vojske Jugoslavije [3]. Umirovljenik Petar Prodanović rođen 1877. također je zbog četnikovanja upućen u logor Gospić. Na jasenovačkome popisu nalaze se dva Petra Prodanovića. Po godinama starosti bolje odgovara Petar Prodanović, rođen 1878., iz okolice Plitvičkih Jezera u Lici. Prema popisu, stradao je 1941. u Jasenovcu. Drugi Petar Prodanović s jasenovačkoga popisa 12 je godina mlađi, rodom iz okolice Novske, navodno stradao u Jasenovcu, ali 1942. U napomenama piše da je otjeran pa to implicira da možda nije ubijen. Ilija Grujić iz iste skupine upućene u Gospić, rođen je 1903. Na jasenovačkome popisu Ilija Grujić rođen je 1904. rodom iz Vogošće i navodno je stradao 1942.* u Jasenovcu, a prema napomenama možda je stradao i 1941.

Podatci o Židovima iz transporta za Gospić provjereni su i u Yad Vashemu. Josip Berner s popisa upućenih u Gospić 2. 8. 1941. rođen 1889. nalazi se i na jasenovačkome popisu. Prema nepouzdanim podacima iz JUSP-a rođen je 1882.* u Dubrovniku, a stradao 1941. u Jasenovcu. U napomenama su podatci iz tzv. saveznog popisa iz 1964. prema kojima je rođen 1886. i stradao 1944. Isti su podatci i u beogradskome "Spisku", gdje još piše da je živio u Poljskoj. Nezavisnoga podatka o Josipu Berneru nema pa se ne može potvrditi istinitost bar nekih od ovih kontradiktornih podataka, uključivši i samo postojanje. Leon Klajn je, prema popisu upućenih u Gospić, rođen 1904., a Leon Klein s jasenovačkoga popisa rođen je, prema nepouzdanome podatku, 1901.*

1 zdužena vojska jugoslavenskih komunista i četnika



Ivo Josipović rado je odlazio u Jadovno

u Slavonskome Brodu, a stradao 1941. u Jasenovcu. U napomena-piše da je možda rođen 1902. i da je rodom iz Zagreba ili Sirete u Bukovini, danas podijeljenoj između Ukrajine i Rumunjske, a možda je stradao i 1944. u beogradske "Spisku" tri su inačice Lea Klajna rođenih 1901., 1902. i 1911., a mjesta rođenja su redom Zagreb, Slavonski Brod i Dubrovnik. Kao godine smrti navode se istim redom 1941., 1944. i 1941., a kao mjesto stradanja kod "dvojice" starijih je Jasenovac, a kod najmlađega to je Stara Gradiška. Prema podacima iz Yad Vashema, Leo Klein rođen je u Sireti u Bukovini, kao što piše i u napomenama jasenovačkoga popisa, i prema izjavi sestrične stradao je u Jasenovcu. Količina kontradiktornosti podataka izuzetno je velika čak i za JUSP-ova mjerila pa je potreban oprez prema navedenim podacima. Josip Fuks s popisa upućenih u Gospić rođen je 1907. Ime mu se nalazi i na jasenovačkome popisu u inačici Josip Fuchs. Nisu navedeni godina rođenja i ime oca, ali navodno je iz Koprivnice i stradao je u Jasenovcu 1941. Prema iskazu sina Josip Fuchs rođen 1880., iz Koprivnice, otac Valent, umro je od tifusa 1943. u Jasenovcu. Prema navedenome, nitko iz te skupine nije stradao u Jadovnome.

Podatci o gospićkim internircima i jasenovačkim logorašima, osim u imenima i prezimenima, u malo čemu su potpuno podudarni. Iz navedenoga je razvidno kako je lista (re)konstruirana naknadno, a ne na temelju izjave svjedoka jer Đurković navodi samo dva imena koja su na listi u konačnoj inačici drukčije napisana. Kod Židova s liste vidljivo je da su podatci skupljeni iz različitih izvora i od različitih osoba istoga ili sličnoga imena i to ne samo iz Hrvatske. U slučaju braće Džakula/Pikula nitko nije smatrao da je potrebno provjeriti "čudna" prezimena. Nekome stvarno fale klikeri.

Srbi koji su dali izjave Nedićevu komesarijatu za izbjeglice i preseljenike u Beogradu tijekom 1942. iskorišteni su u propagandne svrhe tako da su velikim dijelom i njihova imena završila na jasenovačkome popisu. Primjerice, kao Vojislav Prnjatović o kojem je već pisano [4], pa skupina od 20 seljaka iz Jasenovca i okolice s 33 podudarna imena na jasenovačkome popisu od kojih se posebno ističe prezime Kotur koji su skoro svi kao žrtve "preseljeni" preko Save u Bosansku Dubicu.

Srbi iz Grubišna Polja navodne žrtve u Jadovnome i Jasenovcu

Od brojnih popisa koje sastavljaju razne srpske organizacije izabran je popis Srba s područja nekadašnje općine Grubišno Polje,

koji su navodno stradali u Jadovnome 1941. [5]. Na popisu se nalazi šestotinjak imena, a uz Srbe nalazi se i nekoliko ostalih. Neka se od tih imena i ponavljaju, što je u nekim krugovima uobičajen slučaj. Ovaj je popis izabran i zato što je svojom veličinom usporediv s popisom Židova iz Jadovnoga i Paga. Popis navodnih grubišnopoljskih žrtava uspoređen je s popisom jasenovačkih žrtava s mrežne stranice JUSP-a na isti način kao što je to učinjeno s popisom Židova iz Jadovnoga i Paga [6]. Čak 240 imena s grubišnopoljskoga popisa može se naći u JUSP-u, (40 posto). Za tih 240 imena navodnih žrtava iz Jadovnoga postoji 334 imena s jasenovačkoga popisa, s kojima se potencijalno podudaraju. Prema prostornome rasporedu imena iz JUSP-a, kod 56 posto je kao općina rođenja navedeno Grubišno Polje ili Veliki Grđevac koji se nekad nalazio u sastavu općine Grubišno Polje. Kod 18 posto su kao općina rođenja navedeni Daruvar, Pakrac, Lipik ili Đulovac, dakle područje istočno od Grubišna Polja, nekada poznato i kao Mala Vlaška. Novska i Okučani navedeni su kao općina rođenja u 8 posto slučajeva. U 2 posto slučajeva kao općina rođenja navedena je neka od općina iz Moslavine u susjedstvu Grubišna Polja ili grad Bjelovar. Dakle kod ukupno 84 posto osoba "potencijalnih podudarnosti" kao općina rođenja navedeno je Grubišno Polje i bliža okolica. Od preostalih 16 posto najveći dio kao općinu rođenja ima navedenu Bosansku Gradišku i Laktaše (8 posto), a ostali su uglavnom iz općina uz rijeku Savu i dijelom uz Unu. Jedino je odstupanje od toga pravila Vojnić. Na temelju navedenoga može se zaključiti da žrtve s obaju popisa u velikoj mjeri predstavljaju jedne te iste osobe višestruko korištenih imena za sastavljanje prigodnih popisa.

Poimenično može se, primjerice, navesti Stevan Cvijanović, suđeci prema podacima iz JUSP-a, bez oca i majke, što je uobičajena praksa za podatke koje JUSP nekritički preuzima iz memorandumskoga projekta tzv. AOISV-a² tj. iz Popisnice Anketnoga odbora za utvrđivanje istine – ustvari memorandumskoga projekta za 21. stoljeće. Uz ovoga Stevana treba napomenuti kako se na jasenovačkome popisu nalaze i trojica Stevana/Steve Cvijanovića iz Sunje, svi rođeni 1941., a prema navodima stradali 1942. Zanimljiv je i Jovo Marković iz bjelovarskoga kraja, navodno stradao u Jasenovcu* 1944., a u napomenama piše kako je zarobljeni partizan. Kada je dospio u partizane, ako je već 1941. ubijen u Jadovnom? U jasenovačkome popisu je i Lazo Borota iz Grubišna Polja za kojega se navodi da je navodno stradao u Jasenovcu* 1941., a u napomenama piše da je stradao u Jadovnome. Dakle ne zna se gdje je stradao, ali unatoč svemu, stavljen je na jasenovački popis. Zatim Lazo Lončar, još jedan bez oca i majke, ali s Jasenovcem* kao nepouzdanim mjestom smrti označenim od samih autora popisa. Isti je slučaj i kod Mile Popovića za kojega se navodi da je iz sela Poljanice kod Bosanskoga Novog, a na listi osoba iz Grubišna Polja stradalih u Jadovnome navodi se selo Poljani. U svakome slučaju, prema napomenama na jasenovačkome popisu Mile Popović je vjerojatno stradao u Zemunu, dakle najvjerojatnije u logoru Sajmište ili u obližnjoj logorskoj filijali zvanj Ušće. To znači da nije stradao od Hrvata, već vjerojatno od Srba. Zatim Pero Smiljanić kojemu se ne zna niti godina rođenja, a kako piše u napomenama najvjerojatnije i nije Srbin već Hrvat. O njegovih šest paralelnih života već je pisano [6]. Navesti treba još i Dragutina Savića za kojega se na jasenovač-

² AOISV- Popisnice Anketnog odbora za utvrđivanje istine o događajima u periodu od 1941. do 1948. godine u Vojvodini, Skupština Vojvodine i VANU, Novi Sad, 2008.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
43297	MILANOVIĆ	MARA	-	1930	KOZARSKA DUBICA	KLEKOVIĆ	SRPKINJA	UBUENA	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	JASENOVAC
43298	MILANOVIĆ	MARA	MILAN	1927*	NOVSKA	RAJČIĆI	SRPKINJA	UBUENA*	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	STARA GRADIŠKA
43299	MILANOVIĆ	MARA	MIRKO	1890	KOZARSKA DUBICA	HAJDEROVIĆI	SRPKINJA	UBUENA	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	JASENOVAC
43300	MILANOVIĆ	MARA	-	1918	KOZARSKA DUBICA	KLEKOVIĆI	SRPKINJA	UBUENA	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	JASENOVAC
43301	MILANOVIĆ	MARA	-	1890	KOZARSKA DUBICA	MEDEBA	SRPKINJA	UBUENA	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	JASENOVAC
43302	MILANOVIĆ	MARA	-	1884	KOZARSKA DUBICA	MEDEBA	SRPKINJA	UBUENA	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	JASENOVAC
43303	MILANOVIĆ	MARA	-	1878	KOZARSKA DUBICA	MEDEBA	SRPKINJA	UBUENA	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	JASENOVAC
43304	MILANOVIĆ	MARA	-	1885	KOZARSKA DUBICA	MEDEBA	SRPKINJA	UBUENA	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	JASENOVAC
43305	MILANOVIĆ	MARICA	-	1908	KOZARSKA DUBICA	MEDEBA	SRPKINJA	UBUENA	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	JASENOVAC
43306	MILANOVIĆ	MARICA	-	1900	KOZARSKA DUBICA	MEDEBA	SRPKINJA	UBUENA	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	JASENOVAC
43307	MILANOVIĆ	MARIJA	NIKOLA	1900	HRVATSKA DUBICA	HRVATSKA DUBICA	SRPKINJA	UBUENA	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	STARA GRADIŠKA
43308	MILANOVIĆ	MARIJA	ĐURO	1928	NOVSKA	MILISAVCI	SRPKINJA	UBUENA*	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	STARA GRADIŠKA
43309	MILANOVIĆ	MARIJA	SAVO	1903	NOVSKA	MILISAVCI	SRPKINJA	UBUENA	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	STARA GRADIŠKA
43310	MILANOVIĆ	MIHAJLO	JOVO	1940*	HRVATSKA DUBICA	HRVATSKA DUBICA	SRBIN	UBUEN	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	STARA GRADIŠKA
43311	MILANOVIĆ	MILAN	MIJAT	1909	VAREŠ	VAREŠ	SRBIN	UBUEN	1943	OD USTAŠA	U LOGORU*	STARA GRADIŠKA*
43312	MILANOVIĆ	MILAN	TEŠO	1903*	LIPIK	KUKUNJEVAC	SRBIN	UBUEN	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	JASENOVAC
43313	MILANOVIĆ	MILAN	MIHAJLO	1888	NOVSKA	MILISAVCI	SRBIN*	UBUEN*	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	STARA GRADIŠKA
43314	MILANOVIĆ	MILAN	-	1890	ZVORNİK	LJEŠANJ	SRBIN	NESTAO	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	JASENOVAC
43315	MILANOVIĆ	MILAN	-	-	GRUBIŠNO POLJE	DONJA RAŠENICA	SRBIN	UBUEN	OD USTAŠA	U LOGORU	JASENOVAC	
43316	MILANOVIĆ	MILE	BUDO	1902	KOZARSKA DUBICA	KLEKOVIĆI	SRBIN	UBUEN	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	JASENOVAC
43317	MILANOVIĆ	MILEVA	ĐORDE	1919	KOZARSKA DUBICA	KLEKOVIĆI	SRPKINJA	UBUENA	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	JASENOVAC
43318	MILANOVIĆ	MILEVA	TOMO	1914*	NOVSKA	MILISAVCI	SRPKINJA	UBUENA*	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	STARA GRADIŠKA*
43319	MILANOVIĆ	MILICA	MILKOJE	1923	KOZARSKA DUBICA	KLEKOVIĆI	SRPKINJA	UBUENA	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	JASENOVAC
43320	MILANOVIĆ	MILKA	-	1892	HRVATSKA DUBICA	HRVATSKA DUBICA	SRPKINJA	UBUENA	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	STARA GRADIŠKA
43321	MILANOVIĆ	MILKA	JOVO	1895	HRVATSKA DUBICA	HRVATSKA DUBICA	SRPKINJA	UBUENA	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	STARA GRADIŠKA
43322	MILANOVIĆ	MILKA	PETAR	1898	HRVATSKA DUBICA	HRVATSKA DUBICA	SRPKINJA	UBUENA	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	JASENOVAC
43323	MILANOVIĆ	MILKA	-	1880	KOZARSKA DUBICA	MEĐUVOĐE	SRPKINJA	UBUENA	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	JASENOVAC
43324	MILANOVIĆ	MILUTIN	VASO	1902	NOVSKA	MILISAVCI	SRBIN	UBUEN*	1942	OD USTAŠA	U LOGORU	STARA GRADIŠKA*

Samo iz nekoliko primjera vidljivo je kako se u jasenovački popis "trpaju" imena bez ikakva kriterija i provjere samo sa željom da se što više umjetno uveća broj žrtava. To nije znanstveni pristup, već najobičnija propaganda i to protiv države koja ih plaća

kome popisu navodi da je navodno stradao 1945.*, ali u napomenama piše da je nestao. Ne objašnjava se znači li to da je pobjegao ili mu se sudbina ne zna. U stvari, ne zna mu se niti pravo ime jer u napomenama se navodi i alternativno ime Dragan.

Iz ovih nekoliko navedenih primjera vidljivo je da se na jasenovački popis "trpaju" imena bez ikakva kriterija i provjere samo sa željom da se što više umjetno uveća broj žrtava. To nije znanstveni pristup, već najobičnija propaganda i to protiv države koja ih plaća.

Ustaše i Nikola Tesla

Prema srpskim izvorima, čini se da su ustaše ubile i Nikolu Teslu. Naravno, ne radi se o velikome hrvatskome znanstveniku i izumitelju, već o Nikoli Tesli, seljaku iz Gornje Rašenice kod Grubišna Polja [5]. Prema mrežnoj stranici jadovno.com Nikola Tesla rođen je 1912., a otac mu se zvao Ilija [5]. Na istom se popisu navodi i Ilija Tesla, ali bez imena oca i ostalih identifikacijskih podataka. Na jasenovačkome popisu nema Nikole Tesle. Čini se kako je u zadnjem trenutku nekom zadržala ruka pa je Nikola Tesla navodno rođen 1912. iz G. Rašenice, sin Ilije u JUSP-u postao otac svoga oca. Pojednostavljeno: na jasenovačkome se popisu nalazi Ilija Tesla, sin Nikole, rođen u Gornjoj Rašenici kod Grubišna Polja, prema od samih autora priznatom nepouzdanom podatku 1882.* godine. Pretpostavka je da Nikola Tesla ipak nije izumio vremenski stroj i da je u miru preminuo u New Yorku. Neovisno o njemu, čini se da se ovdje radi o svojevrsnome Teslinu paradoksu. Paradoksi su obično vremenski i prostorno nepredvidivi, a tako je i u ovome slučaju. Primjerice, Miletić navodi dvije odluke o upućivanju na prisilni rad u Gospić. Prva je odluka od 24.7.1941. o upućivanju 26 Židova i 30 Srba u Gospić. Srba

stvarno na listi ima 47, a među njima je i Nikola Teslić [2]. Drugi je dokument od 26.7.1941. o upućivanju 47 Srba na prisilni rad u Gospić [2]. Na listi su ista imena kao i na prethodnoj, a među imenima su uz Nikolu Teslića još, primjerice, i Petar Vuković, Aleksa Banjac i Petar Luzić. Nakon što je dva puta poslan u Jadovno (24. i 26.7.1941.), Nikola Teslić, rođen 1880., je na kraju, bar prema autorima jasenovačkoga popisa, stradao u Jasenovcu 1944. Prema godini rođenja očito je generacijski vrlo blizak jasenovačkome Iliji Nikole Tesli, kao da su klonirani. Navodnih jasenovačkih žrtava koje se zovu Petar Vuković ima pet, a po jedan je iz Grubišnu Polju obližnjih Voćina i Pakraca te još tri Pere Vukovića od kojih su dva iz Voćina, rođeni iste godine, a očevi istih inicijala. Na jasenovačkome se popisu ne nalazi niti jedan Aleksa Banjac, ali zato su dvojica koji se zovu Aleksa Bunjac. Jedan rođen 1875., a drugi nepouzdan 1874.*, obojica stradala u Jasenovcu 1944., obojica iz Dvora, obojica Srbi, samo jedan je iz hrvatskog sela Zamlače. Ovo nije "dvorski" paradoks, već su podatci o istoj osobi iz dvaju različitih izvora nekritički stavljeni na jasenovački popis i tako su nastale dvije žrtve. Petar Luzić, logoraš iz Gospića, ima svoga jasenovačkog pandana u Petru Laziću kome se i ne zna točna godina rođenja, navode se 1885. i 1895.*, a ne zna se ni godina smrti pa se navode 1942.* i 1945. godina. Kod takva nevjerodostojnoga slučaja mjesto rođenja postaje samo po sebi nevažno. Može se upisati bilo što, kao što se čini se, obično i radi.

947

Na jasenovačkome popisu nalazi se 337 imena kod kojih u napomenama piše dvojba o mjestu smrti: Jasenovac ili Jadovno, Gospić, Slana tj. Pag, a kod nekih uza sve to još i Đakovo ili Auschwitz. Srba je 55 posto, Židova 43 posto, a Hrvata 2 posto.

Piše: DAMIR PEŠORDA



Na žalost, izbjegli smo orbanizaciju i vratili se pod skute titoizacije

U hrvatskoj politici posljednjih dvadeset i šest godina sve se i vrti oko toga – jesi li za Tuđmana ili protiv njega. O tomu koja strana na toj vagi pretegne, ovisi i politička budućnost ove zemlje, pa i njezin opstanak kao države uopće

Iako nije humoristički list, u *Večernjem listu* često se može naletjeti na itekako komičan članak. Naravno, riječ je o nenamjernoj komici. Takav je, recimo, članak stanovite Sandre Veljković u *Večernjem listu* od 9. srpnja. Članak ima znakovit naslov – *Civilno društvo i građani spriječili "orbanizaciju" Hrvatske*. U članku se piše o tomu kako se Hrvatska našla na dnevnome redu odbora za europske poslove njemačkoga Bundestaga zbog aktualne "domaće političke situacije". Zabrinuli se, eto, Nijemci zbog porasta nacionalizma u Hrvatskoj. Na sjednici se navodno moglo čuti da je dobro što Hrvatska nije otišla u "smjeru neliberalne demokracije kakvu ima Mađarska".

Svoje mišljenje o stanju u Hrvatskoj iznosi nam nezaobilazni Josip Juratović, neobrazovan i iznimno iritantan titoist u njemačkome Bundestagu. On kao veliki hrvatski uspjeh ističe to što su se "civilno društvo i građani" suprotstavili radikalnome nacionalizmu koji personificira ministar Hasanbegović. Osobito hvali izlazak 40 000 ljudi na ulicu u znak podrške Jokićevoj kurikulnoj reformi. Nekoliko stranica dalje *Večernji* donosi rezultate istraživanja iz kojih je razvidno

da velika većina hrvatskih građana uopće ne zna što sadrži prijedlog Jokićeve kurikulne reforme. No ne brine to Sandru Veljković ni Josipa Juratovića, važno je da se može mahati s "velikim prosvjedom" u političke svrhe. Iskreno, većinu nedavno okupljenih na Trgu bana Jelčića nije zanimala reforma školstva niti su o njoj imali pojma, a nije ih ni bilo četrdeset tisuća.

Uglavnom, sretni kakvi jesmo, uspjeli smo za dlaku izbjeći *orbanizaciju* i vratiti se pod skute dobro nam poznate *titoizacije*. Blago nama! Mađari imaju postojan gospodarski rast, ukrotili su gramzivost banaka, riješili kredite u *švicarcima*, osigurali granice od ilegalnoga priliva imigranata, vratili kršćanstvo u ustav... Sve grozota do grozote, politička nekorektnost do političke nekorektnosti! Ipak, nekako predmnijevam da bismo i mi Hrvati, kada bi nam se pružila prilika, rado bicali *orbanizaciju*, a odrekli se, bez imalo žaljenja, "milanovičizacije" ili "plenkovičizacije". Na žalost, u hrvatskome političkom pejzažu Orbana ni na vidiku. Karamarko je, između ostaloga, i pao stoga što nije imao hrabrosti ni potencijala biti hrvatski Orban. Zato je smiješno što se nekoliko izoliranih pokušaja stanovite

rekroatizacije Hrvatske proglašava nekakvom "orbanizacijom". A upravo je urnebesno što se "orbanizacija", to jest zalaganje za što veći stupanj suverenosti u okviru EU-a, proglašava nečim lošim za zemlju.

Naprotiv! Hrvatskoj bi itekako trebala orbanizacija! Zapravo, orbanizacija je možda jedini način da se zaustavi zahuktalo propadanje ove zemlje! Ali političkih snaga spremnih i sposobnih sprovesti orbanizaciju u Hrvatskoj trenutno nema. Orban je jednom rekao kako mu je Tuđman bio svojevrsni politički uzor, stoga i ovaj naslov o izbjegnutoj *orbanizaciji* treba shvatiti kao likovanje lijevih snaga u zemlji što je izbjegnuta *tuđmanizacija*. U hrvatskoj se politici posljednjih dvadeset i šest godina sve i vrti oko toga – jesi li za Tuđmana ili protiv njega. O tomu koja strana na toj vagi pretegne, ovisi i politička budućnost ove zemlje, pa i njezin opstanak kao države uopće.

Predstojeći će izbori, bojim se, biti nalik kazalištu lutaka u kojemu ista ruka povlači konce svih lutaka. Sve je unaprijed određeno i odrađeno. Ili, kako rekoše Sandra Veljković i Josip Juratović, "orbanizacija je spriječena".

Za smijeh ili plakanje. Đoko Branković je, prema JUSP-u, „ubijen 1943.“ u Jadovnome tj. Koprivnici. Za one koji ne znaju, Jadovno i Koprivnica nisu susjedna mjesta na Velebitu, već ih dijele stotine kilometara, a logori Jadovno i Koprivnica bili su raspušteni bar godinu dana ranije. Među rekordere spadaju Boris Rosenwasser i Julio Kaiser koji su, prema napomenama u JUSP-u, ubijeni po četiri puta

To je u neskladu s uobičajenim tvrdnjama da su preko 90 posto žrtava iz Jadovnoga Srbi. Zanimljiv je slučaj Petra Safića iz Zenice, otac mu se navodno zove Began*, a autori popisa nisu sigurni radi li se o Rusu ili Muslimanu. Kod Simona Bittela radi se o dvojbi je li stradao u Gospiću u kolovozu 1941. ili je ubijen u bijegu 22.4.1945., dakle je li ubijen na početku ili na kraju rata. Kod Đoke Brankovića iz okolice Beočina u Srijemu čini se da nema dvojbe, on je prema JUSP-u "povjerljivome" memorandumskom izvoru AOISV-u ubijen 1943.* u Jadovnome tj. Koprivnici. Za one koji ne znaju, Jadovno i Koprivnica nisu susjedna mjesta

Izvori:

- [1] <http://www.znaci.net/00003/512.htm>
- [2] <http://www.znaci.net/00003/510.htm>
- [3] <http://www.knjizara.com/antikvarnica/DOBROVOLJACKA-VOJSKA-JUGOSLAVIJE-U-SASTAVU-ORUZANIH-SNAGA-NOP-A-495255>
- [4] <http://narod.hr/hrvatska/poimenicni-popisa-zrtava-kcl-jasenovac-1941-1945-i-njegovo-nepodudaranje-s-izvorisnim-dokumentima>
- [5] <http://jadovno.com/arhiva/aprilske-zrtve-1941-godine---popis.html>
- [6] <http://narod.hr/kultura/m-koic-i-nikola-banic-jadovno-u-bezdanu-mitova-beskrajna-proizvodnja-lazi>
- [7] https://hr.wikipedia.org/wiki/Ivo_Korsky
- [8] <http://www.makabijada.com/dopis/prijatelj/nemon.htm>
- [9] <http://yvng.yadvashem.org/>
- [10] <http://narod.hr/kultura/nikola-banic-i-m-koic-laganje-o-borisutadicu-i-jasenovcu>
- [11] M. Koić i Nikola Banić – Zločin ili protuteroristička akcija?, Hrvatski tjednik, br, 615, 7. srpnja 2016., str. 37 – 39.

na Velebitu, već ih dijele stotine kilometara, a logori Jadovno i Koprivnica bili su raspušteni bar godinu dana ranije. To bi mogao biti razlog da je u trenutačnoj inačici jasenovačkoga popisa Đoka Branković stradao navodno nepouzdanje 1942.* godine. Zanimljivo da nije naveden izvor ovih naknadnih saznanja. Već spominjani Miroslav Brichta, osim u Jasenovcu i Jadovnome, možda je stradao i u Karlobagu. Janko Čaturilo je nakon smrti u Jasenovcu 1942. stradao i u velebitskome selu Došen Dabar 1944., a u međuvremenu i na navedenom mjestu 1943. Samuel Sorger je prema napomenama stradao u Gospiću 31.7.1941. pa u Jasenovcu iste 1941., a na kraju u Auschwitzu 1942. Na jasenovačkome je popisu i Vladimir Korsky-Kestenbaum kod kojega u napomenama piše da je stradao u Gospiću. Radi se o bratiću ustaše Ive Korskoga i starijemu bratu komuniste Ivana Korskoga koji se također nalazi na jasenovačkome popisu, premda je strijeljan u Dotršćini [7]. Odvjetnik Vladimir Korsky u proljeće 1941. odveden je u zatvor u Jastrebarsko pa nakon uspostave NDH na Pag, a u kolovozu 1941. u Jasenovac. Poslan je na rad na logorsko dobro u Feričance kod Našica gdje je od iscrpljenosti umro [8]. Među rekordere spadaju Boris Rosenwasser i Julio Kaiser, koji su prema napomenama u JUSP-u ubijeni po četiri puta. Boris Rosenwasser prema napomenama stradao je u Jadovnom 1941. pa u logoru Krapje kod Jasenovca vrlo precizno navedenog datuma 22.10.1941. i u Staroj Gradiški 1943., a prema trenutačnoj inačici na jasenovačkome popisu stradao je u Jasenovcu 1942.* godine. Julio Kaiser, osim što na jasenovačkome popisu nisu sigurni kako se zvao, prema napomenama stradao je u Đakovu, Gospiću, na Pagu i Jasenovcu i to sve u istoj 1941. godini. Na kraju treba spomenuti jednoga, a prema jasenovačkome popisu dvojicu Adolfa. Jedan je Adolf Weiss, iz Osijeka, bez imena oca, rođen navodno 1887.*, a to je od autora popisa označeno kao nepouzdan podatak i stradalog 1941. U napomenama piše da je stradao u Gospiću ili Jasenovcu u rujnu 1941. Drugi Adolf Weiss također je iz Osijeka, stradao iste 1941., kao ime oca navodi se Herman, a rođen je nepouzdanom određene 1918.* godine. U napomenama piše kako je stradao u Gospiću u kolovozu 1941., odnosno u rujnu 1941. u Jasenovcu ili od Gestapoa u Njemačkoj. Lako je zaključiti kako se radi o klonu vjerojatno stradalog u Njemačkoj znači i o još jednome jasenovačkom lažnjaku.

Kad se broju od 337 žrtava s jasenovačkoga popisa, kod kojih u napomenama piše da su možda stradali u Jadovnome, Gospiću, uvali Slana na Pagu pribroje sve potencijalno podudarne osobe prošle kroz računalne filtere iz lista Židova stradalih u Jadovnom i Pagu prema podacima iz Yad Vashema [9] te oni s popisa stradalih iz Grubišnog Polja [5] i kad se k tome pribroje još 292 nađena u drugim listama iz Jadovnoga [10][11] te kad se maknu ponavljanja istih osoba iz različitih baza podataka ispada da se čak 947 imena s jasenovačkoga popisa nalazi i na nekome od popisa žrtava iz Jadovnoga i Paga. To je više od 1 posto svih žrtava iz jasenovačkog popisa. Možda se nekome može činiti malo, ali uspješnost pretrage kreće se oko 60 posto od provjerenih imena s usporednih lista, a svi rezultati još nisu objavljeni. Sudeći po ovome slučaju to znači da se može očekivati da je oko polovice imena s različitih popisa žrtava iz nekadašnje Jugoslavije završilo na jasenovačkom popisu.

Da parafraziramo Teslina prijatelja Marka Twaina: postoji laž, prokleta laž i Jasenovac.